

Je jasné, prečo dnes treba Annu Frankovú

Na programe festivalu sa tento rok objavili až dve inscenácie mladého režiséra **Šimona Spišáka**. Oba tituly sú veľmi známe, avšak v nevšednom spracovaní: Malý princ v interpretácii mentálne postihnutých hercov z Divadla z pasáže a Anna Franková ako jedna z prvých inscenácií nitrianskeho Nového divadla.

Malý princ je už treťou inscenáciou, ktorú si vytvoril v bystrickom Divadle z pasáže. Ako prebieha tvorivý proces s hercami z tohto súboru?

Keď som tam robil po prvýkrát – Ro-mea a Júliu – priniesol som si dosť veľa inscenačného textu a po dvoch týždňoch som zistil, že z neho vlastne nič nezostalo. Pri inscenácii Brechtovho Dobrého človeka zo Sečuanu som už vedel, komu z hercov môžem dať viac textu, komu radšej menej. Každý proces s nimi je iný, ale vždy rovnako zábavný. A súčasne veľmi príjemný, pretože sú to profíci, ktorí sú naučení pracovať, ale napriek tomu nemajú žiadne špeciálne návyky či maniere ako herci v niektorých iných divadlách.

Odniesol si si z tvorivých procesov s týmto súborom niečo aj do svojej inej režijnej práce?

Práca s hercami z Divadla z pasáže ma naučila vyjadrovať sa skratkou a zjednodušovať veci. Často je to nutné, aby bola vôbec situácia pochopiteľná. Keď napríklad niektorí herci nie sú schopní povedať viacej replík za sebou alebo ich interpretovať po zmysle, neraz zostaneme len pri pár slovách alebo pri jednom pohybe. Naučil som sa tak vyhadzovať zbytočnosti, viem lepšie rozoznať, čo situácia ešte potrebuje a čo už je balast. A to je pre mňa naozaj cenné.

Minulá sezóna bola v znamení Malého princa – okrem vašej inscenácie vznikli najmenej ešte ďalšie dve. Túto sezónu zasa poznačil príbeh Anny Frankovej. Prečo podľa teba dnes inscenovať Denník Anny Frankovej?

Myslím si, že z momentálnej spoločenskej situácie, ktorá zaváňa fašizmom, je to dosť jasné. Často je za jednu z príčin aktuálnych problémov označené to, že mladí ľudia sú nedovzdelaní, že nevedia, čo bolo a čo môže byť. Nevedia, v čom žijú, čo je to demokracia, nedokážu s týmito pojmami pracovať. Text Denníka

Foto: Collavino

Anny Frankovej je voči mladým divákovi veľmi veľkorysý, ide im doslova naproti. Decká z neho cítiť, že to nie je dielo dospelého človeka, ktorý chce pretlmočiť nejaké morálne posolstvo. Cítiť, že ho písal niekto im blízky, kto zároveň tie veci reálne prežil. Ale napriek tomu, že je to silný text, nie je patetický, nenesie v sebe ťažobu alebo bolesť. Naopak, miestami je veľmi veselý a to silné vyplýva z celkovej situácie, ktorú už zväčša všetci vopred poznajú.

Vo festivalovom programe sú tri Anny, ale každá z nich je v niečom iná.

Ako ste s dramaturgičkou Veronikou Gabčíkovou k textu pristupovali vy, čo sa pre vás stalo smerodajným?

Na správny kľúč sme prišli postupom negatívnych príkladov. Existuje niekoľko filmov či dokonca niekoľkodielný seriál o Anne Frankovej, v Holandsku napríklad vznikla veľká výpravná inscenácia... Sko-

ro všetky zo spracovaní, ktoré sme videli, urobili práve to, že z denníka vytiahli situácie, ktoré následne hrali. Podľa mňa je to ale už strašná nuda a zároveň sa tak stráca sila samotných situácií a fakt, že sú napísané z pohľadu jedného človeka. Preto sme si povedali, že to treba robiť tak, ako je to napísané – ako denník.

Vaše Nové divadlo má za sebou prvý rok existencie, ktorý bol viac než úspešný, možno až netypicky v rámci nezávislej scény. Čím to je?

Jedným z dôvodov je zrejme to, že sme všetci spolu fungovali už dlhšie, poznáme navzájom svoje myslenie a nápady a to má prirodzene vplyv aj na skúšobný proces. Vďaka tomu sme dokonca schopní urobiť aj dve inscenácie naraz. Tak sme vytvorili rozprávku Kozliatka a vlk počas skúšania Anny Frankovej.

Za rozhovor ďakuje Katarína CVEČKOVÁ

LABYRINT PRÍSLOVÍ, Divadlo Ludus Bratislava

Mne sa najviac páčili farby, ktoré tam boli, keď maliar maľoval. Páčili sa mi i vystúpenia ľudí, ktorí tam hrali a usmievali sa.

Natália

POSLEDNÝ DINOSAURUS, Divadlo na hojdačke Žilina

Hľadali tam rodičov a Austráliu. Malo to šťastný koniec.

Lucka

„Dooobreeee“ – to bolo vtipné. Videl som tam Dina! Bol vtipný, vôbec nebol strašidelný.

Dominik

VOJNA NEMÁ ŽENSKÚ TVÁR, Slovenské komorné divadlo Martin

Líbil se mi, že to byl mnohovrstevnatý příběh osudů mnoha žen. Jednotlivé herečky nestvářňovaly konkrétní postavy, byla to spíše pěkná mozaika. Určite mně to inspirovalo přečíst si tu knížku.

Zdeňek Doskočil

Nevedela som, že sa vtedy niečo také dialo, že ženy bojovali a v takýchto podmienkach. Úžasné a autentické herecké výkony. Dalo mi to impulz siahnuť po tej knižke.

Adriana

EUGEN ONEGIN, Divadlo Jonáša Záborského Prešov

Som veľmi rada, že som to mohla vidieť. Ako dievčence sme to čítali a naša generácia Tatianu milovala. Samozrejme, že dnes by mladí ľudia riešili veci ináč, ale predsa, keď zanikne téma lásky a prestane sa vysporadúvať s jej odvrhnutím, zanikne svet.

diváčka

DEŇ, KEĎ ZOMREL GOTT, Prešovské národné divadlo

Veľmi dobré herecké výkony. Predstavenie malo význam, etické a morálne presahy a dal by som mu päť hviezdíček. Páčil sa mi dvojsmyšelný názov, ktorý zároveň režisérka poňala v celom námete: smrť speváka/Boha.

Tomáš

Diskusie Kritickej platformy prebiehajú od stredy do soboty v čase od 11:00 do 13:00 v študovni SKD na prvom poschodí. Diskusie moderuje Miro Dacho.

Tomasz Grabiński: Veľmi sa mi páčil model, ktorý by som navrhol uchovať aj do ďalších ročníkov, že v jeden deň sme videli dve predstavenia Mariána Pecka, jedno po druhom. Bol som veľmi prekvapený tým, ako môže jeden režisér tak krátko po sebe urobiť dve také rozdielne inscenácie.

Eugen Onegin ★★☆☆☆ Vojna nemá ženskú tvár ★★★★★

Labyrint prísloví – Deň, keď zomrel Gott ★★★★★

Katarzyna Dudzic-Grabińska: Štvrtok bol stopercentne deň Mariána Pecka a jeho divadla. A zážitok z tohto dňa si asi najsilnejšie odnesiem so sebou a uchovám si ho aj po festivale.

Eugen Onegin ★★★★★ Vojna nemá ženskú tvár ★★★★★

Labyrint prísloví ★★☆☆☆ Deň, keď zomrel Gott ★★☆☆☆

Milo Juráni: Ženy vymazané z histórie sa prihlásili o slovo. Ich pohľad na vojnu má ďaleko od hrdinského rozprávania. Vojna nie je sranda. To nie sú ani dilemy dnešných tridsiatnikov. Či sú to pútnici alebo tí, ktorí stavajú základne. Žiaľ, keď to tu nevyjde, na mesiac sa všetci nezmestíme.

Eugen Onegin ★★★★★ Vojna nemá ženskú tvár ★★★★★

Labyrint prísloví ★★☆☆☆ Deň, keď zomrel Gott ★★★★★

Eva Kyselová: Štvrtok bol asi najnáročnejší deň z hľadiska časového rozloženia jednotlivých predstavení, pretože po sebe nasledovali dve skoro trojhodinové predstavenia a ešte k tomu od jedného režiséra, takže človek si neoddychne. Ale potom to vykompenzovala inscenácia Deň, keď zomrel Gott. Dlhú som nevidela nič od Julky Rázusovej a priznám sa, že nie vždy som bola iba fanynka jej inscenácií. Ale musím povedať, že napriek veľkej únave ma táto inscenácia veľmi potešila a pobavila, predovšetkým z hľadiska istej nekonvenčnej sviežosti hereckého prístupu. Nebolo tam cítiť nánosy činohry a interpretačného divadla a to ja – najmä v slovenskom divadle – vždy oceňujem, pretože toho nie je veľa.

Eugen Onegin ★★★★★ Vojna nemá ženskú tvár ★★★★★

Labyrint prísloví – Deň, keď zomrel Gott ★★★★★

Josef Rubeš: Pan Marián Pecko se pro mě postaral o dosavadní vrchol letošního ročníku. Silné ženské výpovědi v domácí inscenaci Vojna nemá ženskú tvár a poté nádherný, divadelní magií nabitý Eugen Onegin z Prešova – se skvělou hudbou Roba Mankoveckého. Díky moc!

Eugen Onegin ★★★★★ Vojna nemá ženskú tvár ★★★★★

Labyrint prísloví ★★☆☆☆ Deň, keď zomrel Gott ★★☆☆☆

Soňa Smolková: Teším sa z toho, že bola konečne aj komédia a že na javisko vstúpila skutočná Tatiana.

Eugen Onegin ★★★★★ Vojna nemá ženskú tvár ★★★★★

Labyrint prísloví – Deň, keď zomrel Gott ★★★★★

Vladimír Štefko: Deň rôznorodých inscenácií, z ktorých jednu – martinskú – považujem za užitočnú, Eugena Oneginu za zvláštneho a Deň, keď zomrel Gott za zbytočný.

Eugen Onegin ★★☆☆☆ Vojna nemá ženskú tvár ★★★★★

Labyrint prísloví – Deň, keď zomrel Gott ★☆☆☆☆

Ak začneme od seba, môžeme zmeniť svet

Foto: René Miko

Júlia Rázusová je výraznou predstaviteľkou mladej slovenskej divadelnej réžie. Zameriava sa na autorské divadlo spojené so silnou generačnou výpoveďou. Okrem jej tradičnej spolupráce s Prešovským národným divadlom sa tento rok na Dotykoch a spojeniach objavila aj ako režisérka zvolenskej inscenácie *Denník Anny Frankovej*.

Vaše Prešovské národné divadlo funguje od roku 2013. Kam ste sa od prvej inscenácie *Single radicals* tematicky posunuli?

Všetky inscenácie, ktoré sme vytvorili, dokumentujú náš súkromný život. Miša Zakuťanská je typom autorky, ktorú vždy inšpiruje to, čím momentálne žije. PND je tak prirodzene postavené na textoch, ktoré reflektujú naše aktuálne existenčné rozpoloženie. Od inscenácie *Single radicals*, ktorá sa vyjadrovala k návratu do Prešova po ukončení štúdia na VŠMU, až po inscenáciu *Deň*, keď zomrel Gott, kde sa dostávame k téme materstva. V rámci nej robíme svoje „prvé kroky na mesiaci“. Teší ma, že aj keď spolupracujeme stále s tou istou skupinou hercov, nikto z nich ma neprestáva inšpirovať. Nevzniká potom žiaden stereotyp, stále máme čo hľadať a skúmať.

Sústredíte sa prevažne na generačnú výpoveď. V čom je inscenácia *Deň*, keď umrel Gott v súvislosti s touto témou špecifická?

Inšpirovala nás generácia, ktorá bola naviazaná na osobnosť Karla Gotta. Zhodou okolností mal aj Mišin starý otec pri zrkadle jeho fotku. Práve on sa pre jej otca stal životnou inšpiráciou a čerpal silu z jeho textov. Následne hľadáme, koľko z tých hodnôt a vízií máme stále v sebe. V čom napodobňujeme svojich rodičov a v čom si razíme vlastnú cestu. Riešime, či je pre našu generáciu stále zaujímavé a podstatné mať

rodinu, dom, strom... Či to má pre nás takú istú hodnotu.

Myslíte si, že divadelná inscenácia môže diváka priviesť k prehodnocovaniu jeho vlastných existenčných postojov?

Pre mňa by nemalo zmysel, keby som neverila tomu, že inscenácia, ktorú divákovi ponúkam, v nich niečo zmení. Cesta, ktorú razím, je cestou nadhľadu a humoru. Myslím si, že nadhľad je niečo, čo všetci momentálne potrebujeme. Dôležité je ponúknuť divákovi hrdinov, ktorí disponujú humorom a chuťou žiť, aj napriek svojim životným trápeniam. PND tak čerpá inšpiráciu najmä z absolútne bezprostredného kontaktu so životom.

No Dotykoch a spojeniach sa predstavíte aj s inscenáciou *Denník Anny Frankovej*. Aké rozdiely ste pociťovali medzi tvorbou v PND a tvorbou v Divadle Jozefa Gregora Tajovského?

Priznám sa, že jediný rozdiel je, že v PND pociťujem absolútnu slobodu, pretože si sama vyberiem, čo a s kým chcem robiť. Preto je pre mňa veľmi vzácné, keď pri tvorbe v inom divadle nastane taká symbióza, aká nastala so zvolenským súborom. Nemôžem však povedať, že by som svoj prístup menila podľa toho, či robím v štátnom divadle alebo nie. Vždy sa spoločne s hercami snažíme vyťažiť čo najviac z predlohy a vychádzať prevažne zo seba.

Čo je podľa vás dôvodom toho, že v jednej sezóne vznikli až tri inscenácie príbehu *Anny Frankovej*?

Myslím si, že je skvelé, že viacerým tvorcom napadlo vytiahnuť tento titul. Pôsobí to, ako keby sme všetci pocítili potrebu generačne presne namieriť výpoveď a vybrať hrdinu, ktorý by s tým vekovo korešpondoval. Ja som sa sústredila najmä na vzťah Anny so všetkými jej spolubývajúcimi, z ktorých si vytvorila vlastný mikrosvet. Zdôraznila som tak posolstvo, že ak budeme pozitívne pôsobiť na naše vlastné okolie, na ktoré máme najväčší dosah, môžeme tým ovplyvniť aj širší svet. Anna tesne pred odchodom do koncentračného tábora hovorí: „Myslím si, že ľudia sú vo svojom vnútri dobrí.“ Snažila sa postaviť si svoj svet na dobre a na základných ľudských hodnotách. Neustále hľadala spôsoby, ako byť lepšou. Rozmýšľala, prečo k niekomu cíti nenávisť, prečo nedokáže byť iná. K tomu koho odsúdila, sa v zápätí pokúšala nájsť si cestu.

Hraničná existenčná situácia zrejme človeka donúti oveľa rýchlejšie dospieť.

Známa poľská kritička Magdalena Golaczynska povedala, že problém súčasného človeka je, že je vypustený z kletky. Máme možnosť až príliš neobmedzenú slobodu, v ktorej si musíme nachádzať vlastné mantinely. Ja ich vidím najmä v ľudskosti, vo viere v seba ako v človeka.

Za rozhovor ďakuje Lucia ŠMATLÁKOVÁ

Čo z Anny Frankovej presahuje do súčasnosti?

Iveta Škripková (režisérka, dramatička):

Je to celosvetovo známy príbeh práve tým, že sú to autentické spomienky a výpovede dieťaťa, ktorého denník našiel otec a potom ho zverejnil. Myslím si, že týmto zverejením sa osobný príbeh Anny stal nadčasovým a ukazuje to, čo všetci potrebujeme vedieť, pretože naším deťom sa to nestalo. Je veľmi dobré, že máme možnosť sa s tým v divadle konfrontovať rôznymi spôsobmi a formami. Divadlo hovorí o bolestiach, ale aj o radoch a nádejí. A práve tým, že sa o tom takto hovorí, nádej stále existuje.

Karol Mišovic (teatrológ):

Príbeh Anny Frankovej je, žiaľ, na Slovensku aktuálny. Nie je náhoda, že na festivale sú tri inscenácie s touto tematikou. Je to nepríjemný signál, že sa evidentne niečo deje. Dejiny sa môžu zopakovať a Anna Franková je asi najlepším príkladom toho, aby sa to nestalo.

Max Sobek (študent divadelnej réžie na VŠMU):

V čom vidím potrebu inscenovať Annu Frankovú? To je práve otázka, či je tá potreba. Sme v situácii, kedy u nás narastá extrémizmus. V našej spoločnosti sú ľudia, ktorí popierajú absolútne základné veci, napríklad holokaust. Je však otázne, či inscenovanie Anny Frankovej s nimi niečo spraví – jednak to asi nie sú celkom ľudia, ktorí chodia do divadla a zároveň ten príbeh priamo komunikuje o tom, čo oni popierajú. Nevieť teda, či netreba hľadať inú cestu, ktorá tiež reaguje na túto tému, nie priamo cez konkrétny príbeh z holokaustu, ale vyjadruje sa k súčasnej situácii a osvetľuje ju na niečom inom. Možno by to boli skôr ochotní prijať.

Darina Kárová (riaditeľka festivalu Divadelná Nitra):

Je tu istý problém a to je tematická multiplikácia v súčasnosti. Na druhej strane však nikdy nie je dosť príkladov toho, čo sa udialo v 20. storočí a čo istým spôsobom presahuje do našej spoločnosti. Príklon k fašistickým ideálom a symbolom, nenávisť voči inakosti, ktorú vidím u nás, je téma pre mladých ľudí. Umenie a najmä divadlo má v tomto nezastupiteľnú úlohu, že vie evokovať minulé deje, preniesť človeka do doby a pocitu, ktorý sa môže s tým stotožniť a predstaviť si, čo sa stalo a čo sa môže stať. Anna Franková je unikátne svedectvo o dobe, v ktorej človek neznamenal nič.

Jozef Vlk (režisér)

Všetko.

PIATOK 23. JÚN 2017

17:00 – 18:20 – Národný dom – Anna Franková (Nové divadlo Nitra)

20:00 – 21:30 – Štúdio – Denník Anny Frankovej (Divadlo Jozefa Gregora Tajovského Zvolen)

22:00 – 23:00 – Divadelné námestie – Koncert: Robert Pospíš a Martin Sillay

23:00 – 00:45 – Národný dom – Posadnutí (Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov)

SOBOTA 24. JÚN 2017

09:30 – 10:45 – Národný dom – Palculienka (Spišské divadlo Spišská Nová Ves)

11:00 – 13:00 – Študovňa – Kritická platforma

11:00 – 12:00 – Divadelné námestie – Koncert pre deti: Paci Pac

15:00 – 16:00 – Divadelné námestie – Pinocchio (Divadlo ZkuFraVon Bratislava)

& POČASIE

PIATOK

26 °C

SOBOTA

28 °C

FESTIVALOVÝ ŽURNÁL - REDAKCIA: Katarína Cvečková, Martina Mašárová, Jakub Molnár a Lucia Šmatláková
GRAFIKA: Michal Badín **FOTO:** Braňo Konečný **KOREKTÚRY:** Martina Mašárová **VYDÁVA:** SKD Martin **NÁKLAD:** 300 ks

hlavní partneri

SLOVENSKÁ
sportelňa

partneri

TURIEC ONLINE

hlavný partner

fond na podporu umenia

z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj

